

Ny bru over Julelva ved Leirpollskogen i Austertana, Tana kommune

KU for naturmangfold

Kristin Sommerseth Johansen, Øyvind Haugland og Geir Arnesen

**Ny bru over Julelva ved Leirpollskogen
i Austertana, Tana kommune**

KU for naturmangfold

Ecofact rapport: 530

www.ecofact.no

Referanse til rapporten:	Johansen, K.S., Haugland, Ø. og Arnesen, G. 2016: Ny bru over Julelva ved Leirpollskogen i Austertana, Tana kommune – KU for naturmangfold. Ecofact rapport 530. 22 s.
Nøkkelord:	Sjørøye, Julelva
ISSN:	1891-5450
ISBN:	978-82-8262-528-9
Oppdragsgiver:	Statens vegvesen region nord
Prosjektleder hos Ecofact:	Geir Arnesen
Prosjektmedarbeidere:	
Kvalitetssikret av:	Kristin Sommerseth Johansen
Forside:	Tanatimian oppstrøms brua over Julelva ved Leirpollskogen. Foto: Geir Arnesen.

www.ecofact.no

INNHold

FORORD	1
1 SAMMENDRAG	2
2 INNLEDNING	4
2.1 BAKGRUNN	4
2.2 BESKRIVELSE AV PLANOMRÅDET	5
2.3 VURDERING AV INFLUENSOMRÅDET	6
2.4 BESKRIVELSE AV 0-ALTERNATIVET	6
3 METODE (FRA VEGVESENETS HÅNDBOK 712)	7
3.1 GENERELT	7
3.2 REGISTRERINGSKATEGORIER OG INNDELING I DELOMRÅDER	7
3.3 VERDIVURDERINGER	8
3.4 OMFANGSVURDERINGER	9
3.5 ANGI KONSEKVENNS	9
3.6 VURDERING AV TOTAL KONSEKVENNS FOR HVERT ALTERNATIV	10
3.7 FELTARBEID OG DATAGRUNNLAG	10
4 RESULTATER	11
4.1 NATURGRUNNLAGET	11
4.1.1 <i>Geologisk mangfold</i>	11
4.1.2 <i>Topografi og bioklimatologi</i>	12
4.2 TERRESTRISK NATURMILJØ	12
4.2.1 <i>Vegetasjon, flora og naturtyper</i>	12
4.2.2 <i>Fugl</i>	14
4.3 AKVATISK NATURMILJØ	15
4.4 INNDELING I DELOMRÅDER	17
4.5 OMFANGSVURDERINGER	18
4.5.1 <i>Delområde 2 Julelva (middels verdi)</i>	18
4.5.2 <i>Øvrige områder (delområde 1 og 3, liten verdi)</i>	19
4.6 VURDERING AV KONSEKVENNS	20
5 AKTUELLE AVBØTENDE TILTAK	21
5.1 5.1 AKVATISK MILJØ	21
6 FORSLAG TIL FOR- OG ETTERUNDERSØKELSER	21
7 KILDER	22

FORORD

Ecofact Nord AS har på oppdrag for Statens Vegvesen region nord utført en konsekvensutredning for naturmangfold for ny bru over Julelva ved Leirpollskogen i Austertana, Tana kommune.

Tromsø
23 september 2016

Geir Arnesen
Kristin Sommerseth Johansen
Øyvind Haugland

1 SAMMENDRAG

Beskrivelse av oppdraget

Utarbeide KU for naturmangfold i forbindelse med ny bru over Julelva ved Leirpollskogen. Fv. 282 går i dag over en 41,5 meter lang bjelkebru bygget i 1961. Denne brua er eneste ankomststed til Elkems kvartsittverk i Austertana. Dette innebærer mye tungtransport og brua har i dag flere kraftige skader på grunn av jordtrykk og trafikklast. Den nye brua vil ha større høyde enn dagens, og det kommer også ny kulvert over liten bekk rett øst for Julelva (vandringshinder fjernes). Fv. 890 vil også legges noe lenger vest ved brustedet for å tilrettelegge for en høyere bru.

Datagrunnlag

Befaringer ble utført den 18 juli 2016 for vegetasjon, naturtyper, flora og akvatisk miljø. Eksisterende data hentet fra forskjellige databaser (naturbase.no, artskart.no osv.) er også lagt til grunn.

Biologiske verdier og konsekvenser

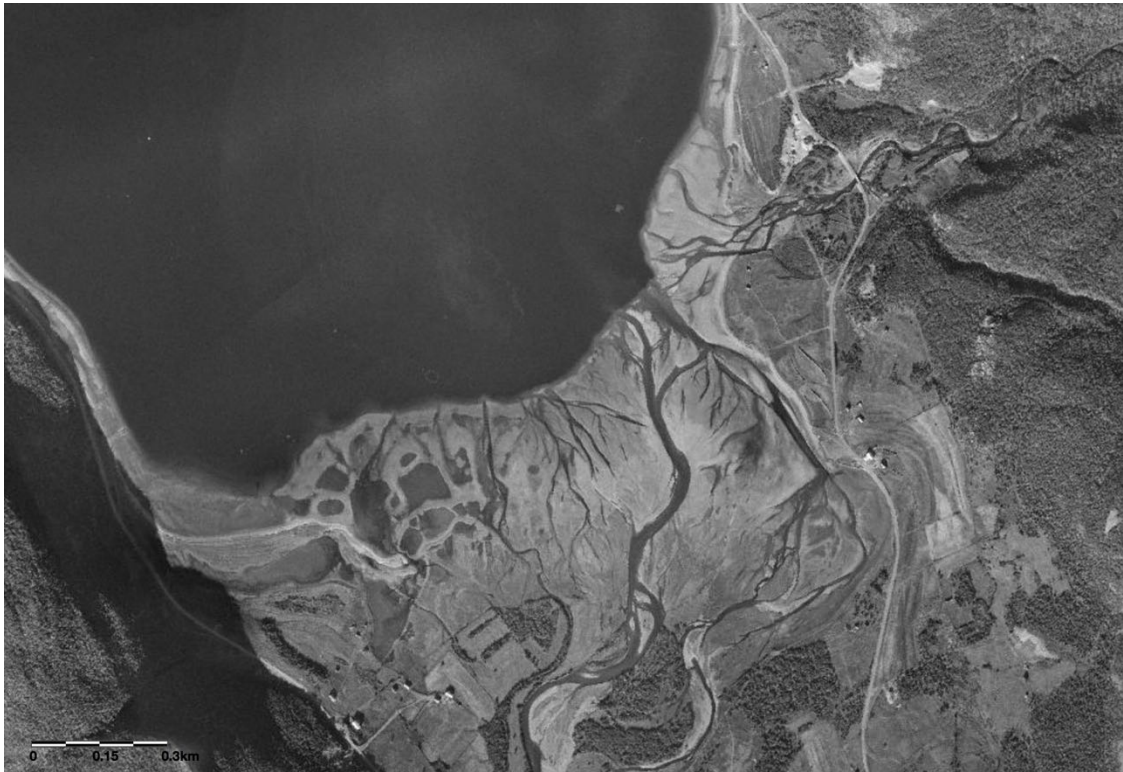
Julelva har en liten bestand av sjørøye. Under anleggsperioden kan anleggelse av ny bro ved Leirpollen medføre negative konsekvenser for fisk på grunn av nedslamming, økt turbiditet og forurensning fra drivstoff, olje og lignende. Det viktige området for fugl nedstrøms brua vurderes ikke å bli berørt med mindre det skjer en større ulykke.

I driftsfase vurderes tiltaket ikke å ha noen negative konsekvenser.

Samlet konsekvens for naturmangfold vurderes som ubetydelig da det er gode sjanser for at dagens tilstand opprettholdes eller bedres.

2 INNLEDNING

Austertana er den østre utløperen av Tanafjorden. Indre deler av fjordarmen går under navnet Leirpollen (Fig. 2.1). Innerst i Leirpollen renner Julelva ut, ei elv som har sine kilder i de østre delene av Varangerhalvøya. I fjordbunnen er det et stort gruntvannsområde som kan karakteriseres som et delta.

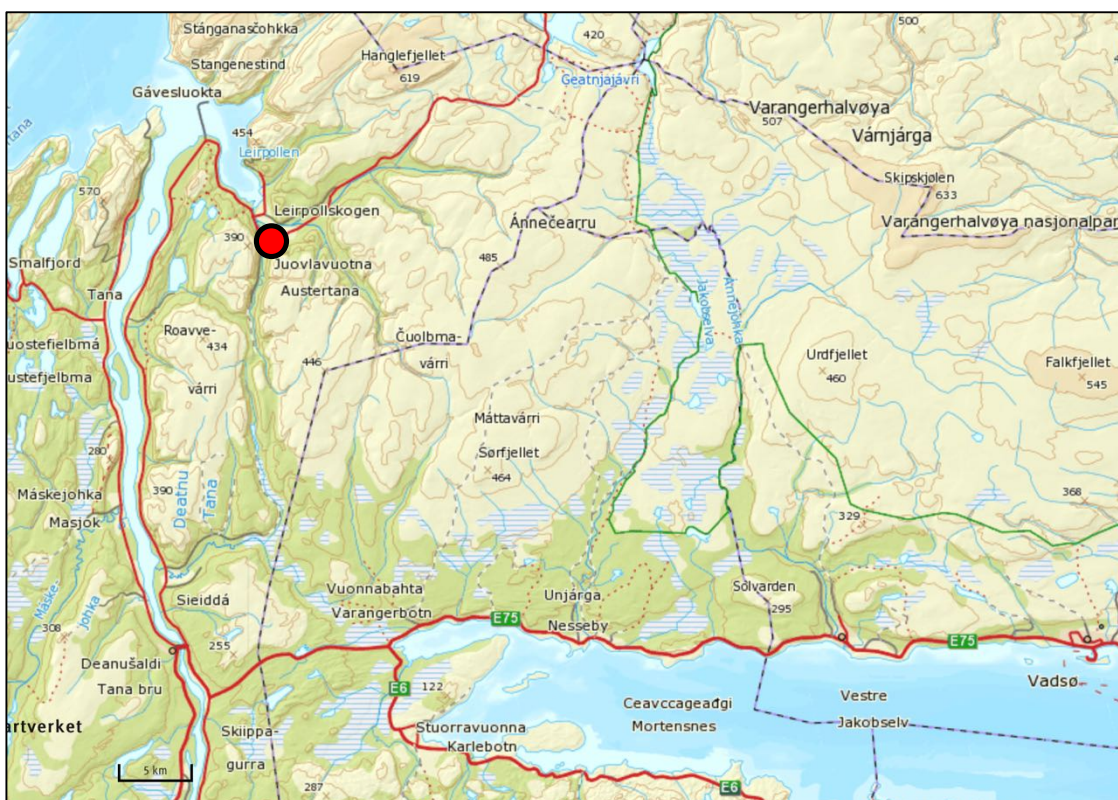

Figur 2.1. Et flybilde fra 1971 tatt på fjære sjø viser tydelig hvordan Julelva som kommer sørfra, og Čammajohka som kommer fra nordøst renner ut i et deltalignende gruntvannsområde innerst i Leirpollen.

2.1 Bakgrunn

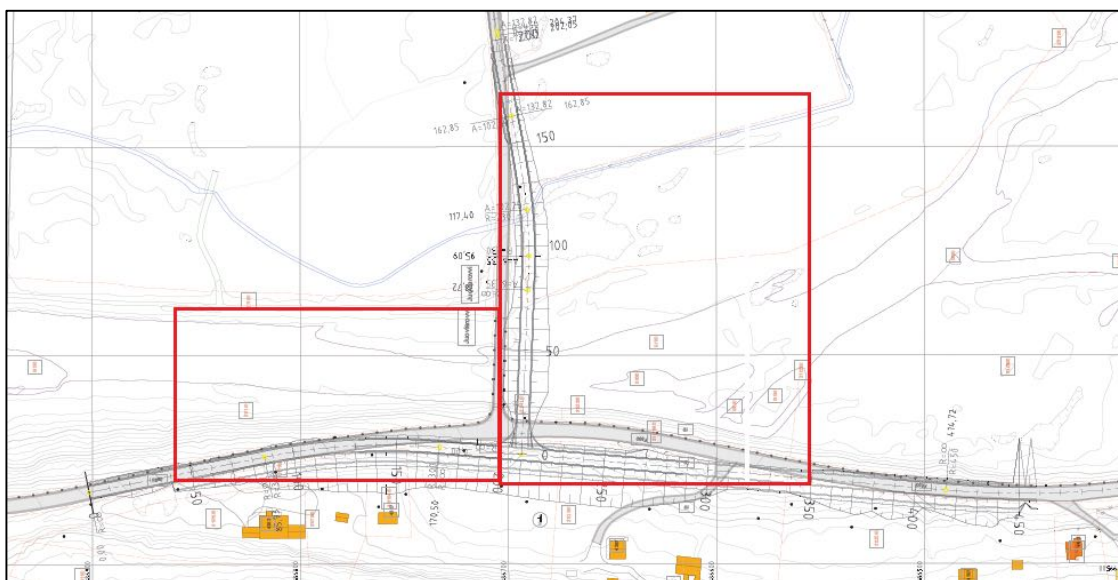
Broa over Julelva ved Leirpollskogen er eneste ankomst til Elkems kvartsittverk i Austertana. Bjelkebrua ble bygget i 1961 og har grunnet mye tungtransport store skader og redusert bæreevne. Ankomsten til Fv. 890 som går mot Tana bru og Båtsfjord/Berlevåg er også trang og krevende. Det foreligger derfor planer om bygging av ny bru over Julelva ved Leirpollskogen samt at eksisterende bru rives.

Av kjente naturverdier finnes fjordbunnen med de store gruntvannsområdene tilknyttet utløpene til Julelva og Čammajohka som er viktige områder for fugl. Det er derfor aktuelt å få en avklaring på hvorvidt installasjonene kan påvirke hvordan ulike fuglearter bruker fjordbunnen og deltaet til Julelva. Når det gjelder fisk så har Julelva en liten men livskraftig røyebestand med middels andel av sjøvandrende fisk (Halvorsen 2012). Det har tidligere vært registrert Svalbardvalmue i området.

Figur 2.2 Regional plassering av planområdet vises med rød prikk.

2.2 Beskrivelse av planområdet

Figur 2.3 Illustrasjon som viser antatt influensområde i anleggsfase ved Leirskogpollen bru indikert med røde firkanter. Nord er mot venstre i kartet. Illustrasjonen viser også eksisterende bro (Kilde: Statens vegvesen)

Ny bru over Julelva planlegges noen få meter oppstrøms dagens bro. Fylkesvei 890 planlegges hevet opp til to meter, og den nye brua blir derfor høyere enn dagens. Det blir da også nødvendig med en høyere fylling øst for den nye brua.

2.3 Vurdering av influensområdet

Med influensområdet forstås det arealet der naturen og dens arter blir påvirket av det nye tiltaket. Etter hvilken artsgruppe en omtaler vil dette arealet ha ulik størrelse, og det er oftest ikke mulig å avgrense influensområdet med en absolutt grense. For planter og vegetasjon sammenfaller influensområdet i stor grad med planområdet, eventuelt med en liten buffer, spesielt i områder med eldre skog og høy luftfuktighet. For fugl og vilt er influensområdet oftest vesentlig større, og spesielt arter av rovfugl og rovvilt kan bli påvirket i relativt stor avstand fra tiltaket.

Av praktiske hensyn definerer vi influensområdet som et areal som strekker seg ca 50 meter utenfor de arealene som blir fysisk berørt av tiltaket. I de tilfellene der enkeltarter blir berørt utenfor dette arealet omtales dette særskilt.

2.4 Beskrivelse av 0-alternativet

Vi kjenner ikke til at det eksisterer vedtatte planer for området, og vi går derfor ut i fra at 0-alternativet består i at dagens tilstand fortsetter.

3 METODE (FRA VEGVESENETS HÅNDBOK 712)

3.1 Generelt

Det henvises til Vegvesenets håndbok 712 for en komplett beskrivelse av metodikken som brukes. En kortere gjennomgang gis imidlertid her slik at det blir mulig å forstå oppbyggingen av denne rapporten uten å lese håndbok 712 samtidig.

3.2 Registreringskategorier og inndeling i delområder

Tabell 3.1 Oversikt over hvordan naturområder skal deles inn og beskrives på ulike nivå (Kilde: Vegvesenets håndbok 712, tabell 6-12).

Registreringskategori	Merknad	Kilde
Landskapsnivå		
Landskapsøkologiske sammenhenger	Sammenhengen mellom registrerte enkeltområder (avstand, størrelse, beliggenhet, aktuelle arter, spredningshindre og -korridorer etc.), samt grøntstrukturen som binder disse sammen	Naturbase Kilden
Vannmiljø/ miljøtilstand	Miljøtilstand som grunnlag for biologisk mangfold, baserer seg på klassifisering i henhold til vannforskriften	Miljøtilstand som grunnlag for biologisk mangfold, baserer seg på klassifisering i henhold til vannforskriften
Lokalitetsnivå		
Verneområder, nml. kap V	Områder formelt vernet etter Naturmangfoldloven	Naturbase
Naturtyper på land og i ferskvann	Inkluderer utvalgte naturtyper, rødlistede naturtyper i henhold til NiN, prioriterte arter og rødlistearter som finnes i naturtypene	Naturbase, Artskart, Rødliste for naturtyper og arter
Naturtyper i saltvann	Inkluderer eventuelle utvalgte naturtyper, prioriterte arter og rødlistearter som forekommer i naturtypeområdene	Naturbase, Fiskeridirektoratets kartverk
Viltområder	Leveområder og trekkveger for vilt av forvaltningsmessig betydning, inkluderer amfibier, krypdyr, fugl og pattedyr	Naturbase, Artskart, Hjorteviltregisteret
Funksjonsområder for fisk og andre fersk-vannarter	Funksjonsområder som gyteområder, oppvekstområder, flaskehalsområder, vandringsområder. Elveløp og innsjøavsnitt med biologisk funksjon. Inkl. rødlistearter der dette ikke er fanget opp av ferskvannslokalteter etter HB 13.	Naturbase, Vann-nett, Artskart, Vannmiljøbasen, vassdragsatlas, lakseregisteret
Geologiske forekomster	Rødlistede geotyper, verdifulle berggrunns- eller kvartærgeologiske forekomster. Fossiler	Fylkesvise rapporter over verneverdige kvartær-geologiske forekomster, Naturbase
Enkeltforekomster		
Artsforekomster	Inkluderer registreringer av arter med forvaltningsmessig betydning, men som ikke tilordnes andre kategorier. Kan gjelde registrering av rødlistearter, prioritert art uten økologisk funksjonsområde, ansvarsart, fredet art eller art i utkantbestand.	Artskart, Rødliste for arter, Naturbase

I henhold til metodikken skal hele planområdet deles inn i delområder fra landskapsøkologisk nivå og ned til artsforekomster. Delområdene skal beskrives og verdivurderes. Se tabell 3.1 for en oversikt.

3.3 Verdivurderinger

Tabell 3.2 Oversikt over hvordan delområder på ulike nivå skal verdivurderes (Kilde: Vegvesenets håndbok 712, tabell 6.13)

	Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi
Landskaps-økologiske sammenhenger	Områder uten landskapsøkologisk betydning	Områder med lokal eller regional landskapsøkologisk funksjon. Arealer med noe sammenbindings-funksjon mellom verdisatte delområder (f.eks. naturtyper) Grøntstruktur som er viktig på lokalt/regionalt nivå	Områder med nasjonal, landskapsøkologisk funksjon. Arealer med sentral sammen-bindingsfunksjon mellom verdisatte delområder (f.eks. naturtyper) Grøntstruktur som er viktig på regionalt/nasjonalt nivå
Vannmiljø/ Miljøtilstand	Vannforekomster i tilstandsklasser svært dårlig eller dårlig Sterkt modifiserte forekomster	Vannforekomster i tilstandsklassene moderat eller god/lite påvirket av inngrep	Vannforekomster nær naturtilstand eller i tilstandsklasse svært god
Verneområder, nml. kap. V		Landskapsvernområder (nml. § 36) <u>uten</u> store naturfaglige verdier	Verneområder (nml §§ 35, 37, 38 og 39)
Naturtyper på land og i ferskvann	Areal som ikke kvalifiserer som viktig naturtype	Lokaliteter i verdikategori C, herunder utvalgte naturtyper i verdikategori C	Lokaliteter i verdikategori B og A, herunder utvalgte naturtyper i verdikategori B og A
Naturtyper i saltvann	Areal som ikke kvalifiserer som viktig naturtype	Lokaliteter i verdikategori C	Lokaliteter i verdikategori B og A
Viltområder	Ikke vurderte områder (verdi C) Viltområder og vilttrekk med viltvekt 1	Viltområder og vilttrekk med viltvekt 2-3 Viktige viltområder (verdi B)	Viltområder og vilttrekk med viltvekt 4-5 Svært viktige viltområder (verdi A)
Funksjonsområder for fisk og andre ferskvannsarter	Ordinære bestander av innlandsfisk, ferskvannsfisk uten kjente registreringer av rødlistearter	Verdifulle fiskebestander, f.eks. laks, sjøørret, sjørøye, harr m.fl. Forekomst av ål Vassdrag med gytebestandsmål/ årlig fangst av anadrome fiskearter < 500 kg. Mindre viktige områder for elvemusling eller rødlistearter i kategoriene sterkt truet EN og kritisk truet CR Viktig område for arter i kategoriene sårbar VU, nær truet NT.	Viktig funksjonsområde for verdifulle bestander av ferskvannsfisk, f.eks. laks, sjøørret, sjørøye, ål, harr m.fl. Nasjonale laksevassdrag Vassdrag med gytebestandsmål/årlig fangst av anadrome fiskearter > 500 kg. Viktig område for elvemusling eller rødlistearter i kategoriene sterkt truet EN og kritisk truet CR
Geologiske forekomster	Områder med geologiske forekomster som er vanlige for distriktets geologiske mangfold og karakter	Geologiske forekomster og områder (geotoper) som i stor grad bidrar til distriktets eller regionens geologiske mangfold og karakter Prioriteringsgruppe 2 og 3 for kvartærgeologi	Geologiske forekomster og områder (geotoper) som i stor grad bidrar til landsdelens eller landets geologiske mangfold og karakter Prioriteringsgruppe 1 for kvartærgeologi
Artsforekomster		Forekomster av nær truede arter (NT) og arter med manglende datagrunnlag (DD) etter gjeldende versjon av Norsk rødliste Fredete arter som ikke er rødlistet	Forekomster av truede arter, etter gjeldende versjon av Norsk rødliste: dvs. kategoriene sårbar VU, sterkt truet EN og kritisk truet CR

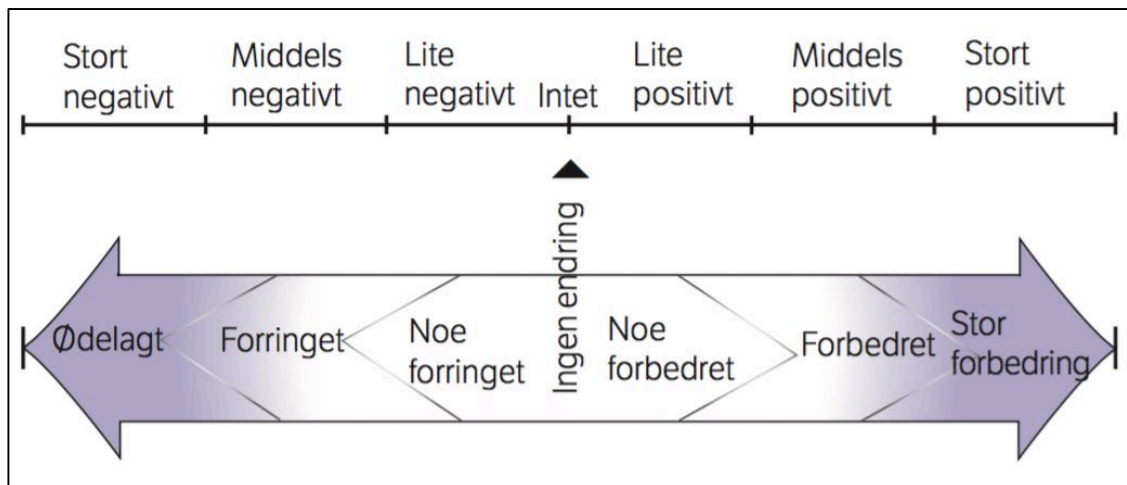
De ulike delområdene verdivurderes etter kriterier gitt i tabell 3.2. Verdien spenner fra liten til stor, og indikeres trinnløst langs en linjal:

På bakgrunn av avgrensningen av delområder samt verdivurderingen lages et verdikart.

3.4 Omfangsvurderinger

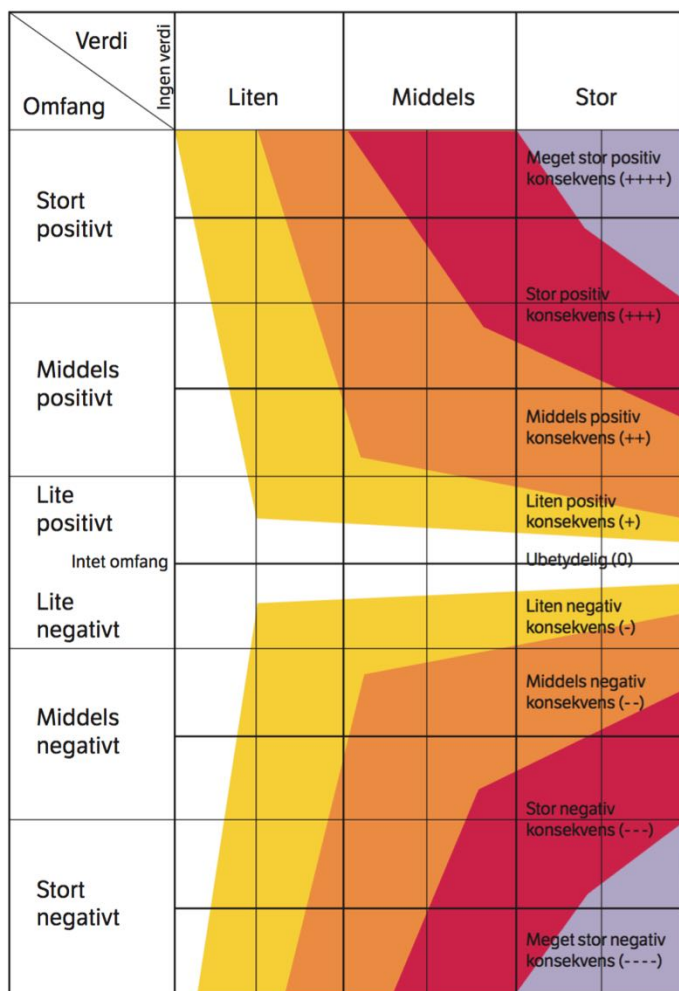
Vurderingen av omfang på hvert delområde indikerer påvirkningen av tiltaket. Vurderingene gjøres i forhold til 0-alternativet. Teoretisk kan påvirkningen på naturverdier være både positive og negative, men oftest er de negative. Påvirkningen vurderes i henhold til en skala som spenner fra stort negativt til stort positivt omfang. Se figur 3.1 for hvordan vurderingene skal utføres.

Figur 3.1 Illustrasjon av hvordan omfangsvurderinger skal utføres.

3.5 Angi konsekvens

Etter at en har kommet frem til en verdi- og omfangsvurdering for hvert delområde gjøres en passiv sammenstilling av dette i den såkalte konsekvensvifta (Fig. 3.2), og en får utledet konsekvensen tiltaket har på hvert delområde.

Figur 3.2 Den såkalte konsekvensvifta. x-aksen og y-aksen i diagrammet tilsvarer henholdsvis verdi og omfangsvurderingene.

3.6 Vurdering av total konsekvens for hvert alternativ

For å kunne vurdere alternativer opp mot hverandre er det nødvendig å angi samlet konsekvens for hvert alternativ. Dette gjøres ved å sammenstille konsekvensen av alle delområder i en tabell. Vurdering av samlet konsekvensgrad gjøres etter en skjønsmessig faglig vurdering, der antall verdifulle delområder som blir berørt, størrelse på konflikter og kumulative effekter er viktige kriterier.

3.7 Feltarbeid og datagrunnlag

Befaringer med tanke på naturtyper, vegetasjon og flora ble utført 18 juli 2016 av Geir Arnesen. Befaringer av elva ble utført samme dag av Kristin Sommerseth Johansen og Øyvind Haugland. Området hvor ny bru er planlagt ble vektlagt mest tid. Ut over dette har vi også lagt til grunn data fra naturbase.no, Artsdatabanken, lakseregister.no, og opplysninger fra grunneierlag, Tana kommune, Finnmark fylkeskommune, NVE og Statens vegvesen. En grundigere bonitering av elva kunne med fordel vært gjort seinere på høsten gjennom en drivtelling av gytefisk i Julelva, men datagrunnlaget vurderes likevel til godt.

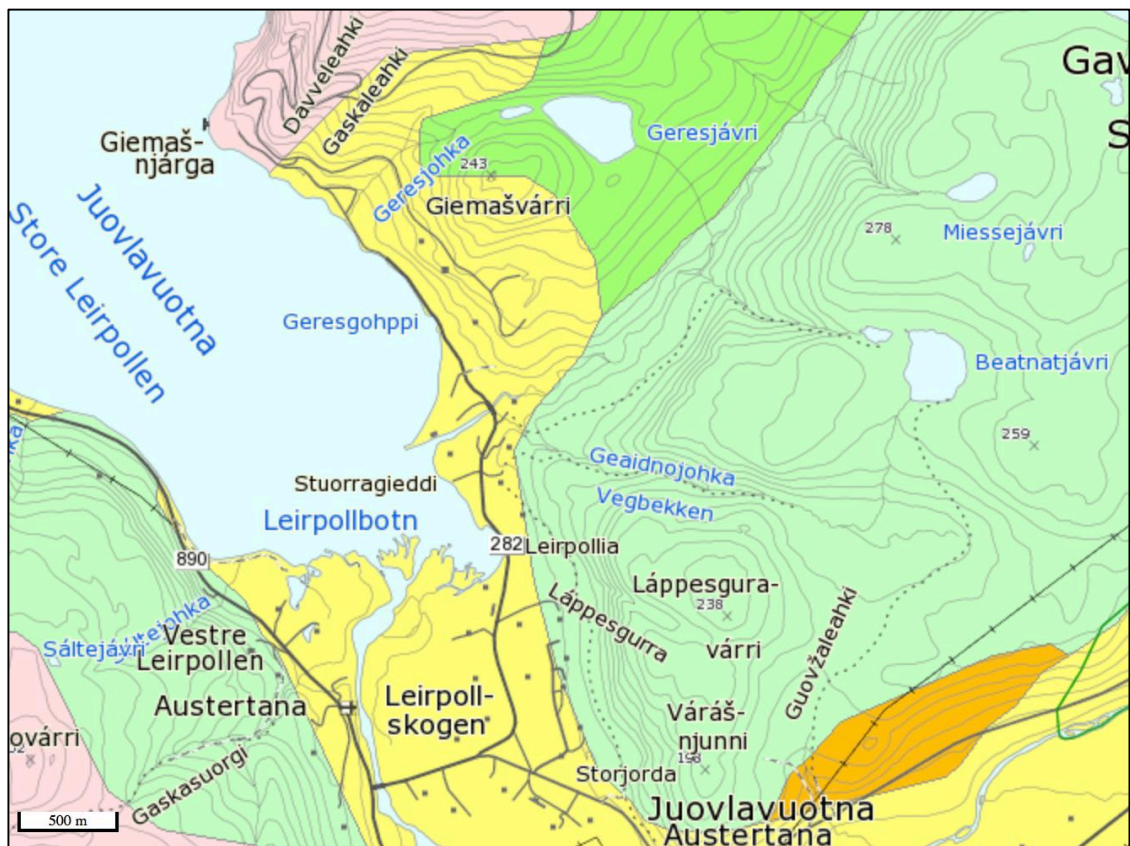
4 RESULTATER

4.1 Naturgrunnlaget

4.1.1 Geologisk mangfold

Tiltaket ligger i sin helhet på elvesedimenter av betydelig tykkelse. Berggrunnen i området er derfor av sekundær interesse både når det gjelder egenverdi og som påvirkningsfaktor for vegetasjon og flora. Det er typiske deltaavsetninger (silt, leir og sand) rundt utløpet av Julelva. Ellers er det grovere sedimenter med blokker og grov grus, det gjelder blant annet oppover Julelva som har rikelig med ører av slikt materiale. Elvedesimentene er veldrenende, men grunnvannsspeilet ligger trolig høyt og gir stabil fuktighet spesielt på østsiden av elva.

Sedimentene i tiltaksområdet har etter det vi kjenner til ingen geomorfologiske forekomster av særskilt verdi, men deltaet i fjordbotn må tillegges noe verdi da det er relativt lite berørt av fysiske inngrep.

Figur 4.1. Kart som viser forekomst av løsmasser i Leirpollenområdet. Gul farge viser sedimenter av fluvial opprinnelse (elvedesimenter). Grønn farge er morenemateriale.

4.1.2 Topografi og bioklimatologi

I henhold til ”Nasjonalatlas for Norge, Vegetasjon” ligger planområdet i nordboreal sone og i overgangsseksjonen mellom de oseaniske og kontinentale seksjoner. Det tilsier relativt betydelige årstidsforskjeller og moderate nedbørsforhold. Den flate dalbunnen gir normal solinnstråling, og ingen spesielt gunstige habitater for arter som er nær sin klimatiske utbredelsesgrense.

4.2 Terrestrisk naturmiljø

4.2.1 Vegetasjon, flora og naturtyper

Østsiden av elva sør for fylkesvei 282 har kulturmark på elvesletta. Denne ser ut til å ha vært kulturmark svært lenge da det er et gammelt steingjerde mot elva som kan ha beskyttet mot flom. Enga er nå under tidlig gjengroing, men har trolig vært gjødslet. Det er dermed ikke snakk om en tradisjonelt drevet eng med seminaturlig preg. Området er dominert av sølvbunke, noe som tyder på at det har vært beitemark i en periode. I kantsoner finnes også engkvein, nyseryllik, marikåpe, fjelltimotei, vanlig arve, føllblom, småengkall, engsyre, kvitkløver og det er også noe storveronika. Mot elva og steingjerdet er det en kantzone med bjørketrær. Her er det mer flompreg med kvitbladtistel, skogrørkvein, litt smårørkvein og seterrapp.

Figur 4.2 Området rett sør for Fv 282 på østsiden av Julelva. Her er en kulturmark under gjengroing. Til venstre i bildet, en kantzone mot elva som inneholder en del høystauder samt et gammelt steingjerde som trolig har fungert noe som erosjonshinder. Foto: Geir Arnesen

Nord for Fv 282 er det en liten grusvei, samt noe gjengrodd kulturmark (sen gjenvekstfase med unge trær) og noe ung skog etablert på elveforbygning helt inntil elva. Den endrede traseen for fv 890 vil også legge beslag på noe arealer rett vest for dagens trasé. Dette området grenser til noen enger som ser ut til å være gjødslet og relativt moderne drevet.

Figur 4.3 Influensområdet langs Fv. 890 sett fra sør. Ny vei vil gå parallelt med dagens, men skjære noe lenger mot vest (mot venstre i bildet) og det blir derfor noe arealbeslag i den retningen. Foto: Geir Arnesen

Selve Julelva har ganske mange elveører, og både rett oppstrøms og nedstrøms broa er det flere ører. Disse er artsrike, og bevoskt med en blanding av ruderatvekster og fjellplanter. Sølvvier er vanlig på de mest stabile delene. Ellers er det nyserot, engsoleie, fjellfiol, åkersnelle, fjellminneblom, engsyre, geitrams, skogstjerneblom, hundekjeks, grønnvier, skogstorkenebb, blåklokke, gullris, vanlig kattedot, fjellmarikåpe, fjelløyentrøst, fjellskrinneblom, fjellarve, jøkelarve, snøarve, saftstjerneblom, storveronika og ikke minst tanatimian. I et flomløp ble det observert setermjølke, myrmjølke, bekkeblom, og hestehov.

Svalbardvalmue har vært påvist på ører i Julelva, og dukker trolig tidvis opp på disse midlertidige habitatene. Elveørene ved Leirpollskogen bru er fine habitater for arten, men den ble ikke påvist i 2016. Høyst sannsynlig er det en eller flere såkalte primærføremster i mer stabilt miljø lenger opp i nedbørsfeltet. Det er rikelig med raviner og rasmarker i øvre deler av Julelva og sideelver som denne arten trives i. Sekundærføremstene på elveører har oftest liten betydning for artens overlevelse, og

tiltaket kan ikke sies å ha noen betydning for leveområdene til denne arten. Det er også svært mange tilsvarende ører oppover i Julelva. Tanatimian vokser imidlertid også på elvørene i Julelva, denne arten var tidligere klassifisert som nært truet, men er nå klassifisert som livskraftig. Arten har svært store forekomster langs Tanaelva.

Langs en mindre bekk rett øst for Julelva var det semieutrofe forhold med blant annet bekkeblom. Høstvasshår ble også påvist her.

Figur 4.4 Høstvasshår observert i liten bekk øst for Julelva. Det var semieutrofe forhold i bekken.

En må konkludere med at planområdet har liten verdi for vegetasjon, flora og naturtyper.

4.2.2 Fugl

I en tidsperiode fra 2000 – 2016 er det registrert flere fuglearter som vadere, meisefugler og trostefugler i området nedstrøms broa. Spesielt er det snakk om arter tilknyttet gruntvann og deltaområdet helt nede ved utløpet av Juleelva. Artene i Tabell 4.1 er arter som er på den norske rødlista per 2015.

Tabell 4.1 Oversikt over rødlistede fuglearter som er observert i nedre del av Julelva og ved deltaet ved utløpet.

Art	Latin	Status	Kommentar
Stjertand	Anas acuta	VU	
Ærfugl	Somateria mollissima	NT	

Havelle	<i>Clangula hyemalis</i>	NT
Svartand	<i>Melanitta nigra</i>	NT
Lirype	<i>Lagopus lagopus</i>	NT
Storspove	<i>Numenius arquata</i>	VU
Tyvjo	<i>Stercorarius parasiticus</i>	NT
Krykkje	<i>Rissa tridactyla</i>	EN
Hettemåke	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	VU
Fiskemåke	<i>Larus canus</i>	NT
Teist	<i>Cephus grylle</i>	VU
Gjøk	<i>Cuculus canorus</i>	NT
Blåstrupe	<i>Luscinia svecica</i>	NT
Kornkråke	<i>Corvus frugilegus</i>	NT
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	NT
Sivspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	NT
Brushane	<i>Philomachus pugnax</i>	EN

Tiltaket er lokalisert ca 500 meter oppstrøms deltaet, og vil ikke komme i direkte konflikt med områdene som er viktige for vadefugl. Det er ikke registrert rødlistede arter i umiddelbar nærhet til tiltaket og området får derfor liten verdi for fugl.

4.3 Akvatisk naturmiljø

Julelva er påvirket av Kongsfjordreguleringen ved at en del av nedslagsfeltet er ledet bort. Elva har likevel en liten men livskraftig bestand av sjørøye. Det finnes kun et fåtall (<20) elvebaserte sjørøyebestander i Norge. Julelva har godt egnede forhold for oppvekst og gyting i de nederste delen av elva (fra brua øverst i dalen ved Lia til munningen). Her varierer elva fra stille stryk, kulper og noen dypere kulper. Halvorsen og Aalerud (2011) fant at i dette området var det primært umoden ungfisk av røye som potensielt kan smoltifisere og vandre ut i havet. Disse vil da komme tilbake som sjørøye. Laksebestanden i elva er lav, og en forklaring på dette kan være den lave temperaturen i elva.

Fangststatistikk fra 2015 viste at det ble fisket tilsammen 59 sjørøyer, hvor 35 ble avlivet og resten ble gjenutsatt. Det ble samme året fanget 4 laks og alle disse ble gjenutsatt. Ved dagens bro over Julelva ved Leirpollen er det en stor kulp. Under befaringen ble det registrert fisk i denne kulp. Nedstrøms broa finnes det potensielt enkelte gytesteder. Det ble ikke gjennomført noen kartlegging av disse under befaringen. For å kunne fastslå hvor det foregår gyting i dette området bør det gjennomføres drivtelling senere på høsten slik at gyting og gytefisk kan registreres.

Øst for broa over Julelva går en bekk i kulvert under vegen mot Leirpollskogen (HP1 m98). Se figur 4.5. Denne elva har per i dag en ukjent verdi for fisk og bunndyr, men vurderes som en potensiell gytebekk for anadrom fisk. Etter kriterier i Haugland og Hjelle (2015) utgjør dagens kulvert et vandringshinder for fisk. Kulverten er en betongkulvert med diameter på 1 meter.

Fig. 4.5 Rød sirkel viser plasseringen til kulverten under Fv. 282 inn til Leirpollskogen (Kilde: www.vegvesen.no/vegkart).

Fig. 4.6. Bilde nedstrøms Leirpollskogen bru. Fisk ble observert i kulpen ved broa. Foto: Øyvind Haugland

Figur 4.7. Elva oppstrøms dagens bro. Foto: Øyvind Haugland

Med bakgrunn i sjørøyebestanden i Julelva får delområdet som utgjør selve elva middels verdi.

4.4 Inndeling i delområder

Det er delt inn i tre delområder. Delområde 1 omfatter landområdene på vestsiden av Julelva. Dette arealet består av nåværende vei, samt veiskjæring og annen påvirket mark. Delområdet vurderes å ha liten verdi. Delområde 2 er selve Julelva som i henhold til Håndbok V712 får middels verdi i dette området med bakgrunn i sin verdi for anadrom fisk, og til en viss grad også med begrunnelse i de artsrike elveørene som har en rekke fjellplanter. Arealet vurderes å ha mindre verdi for vanntilknyttet fugl.

Delområde 3 består av landarealene øst for Julelva. Også dette arealet vurderes å ha liten verdi da det for en stor del består av påvirket mark under gjengroing og har et trivielt artsmangfold.

Figur 4.8 Verdikart med oversikt over delområder rundt Leirpollskogen bru. Selve elva (delområde 2) får middels verdi, mens alle øvrige områder vurderes å ha liten verdi.

4.5 Omfangsvurderinger

4.5.1 Delområde 2 Julelva (middels verdi)

I anleggsfasen vil kjøring med maskiner, graving og liknende kunne forstyrre sjørøyenes vandring opp og ned i elva. Det vil også være fare for utslipp av bensin, olje og andre kjemikalier i elva. Arbeidet vil også kunne føre til økt partikkelmengde i vannet, noe som kan skade fisk direkte ved å sette seg fast i gjellene og i verste fall ta livet av fisken. Dette kan også kunne påvirke bestanden av røye i naboelva Čammajohka ved at partikkelmengden havner ut i fjorden og da berører utløpet til Čammajohka. Under rivningen av eksisterende bru må det unngås at elementer fra bru havner i elva og at alle rester fra denne blir fjernet. Prosessen med fjerningen av broelementene bør skje på en slik måte at det ikke påføres skader i vassdraget samt at forurensing fra anleggsmaskiner havner i elva.

I driftsfasen vurderes trafikken over elva ha noen negative effekter utover dagens situasjon.

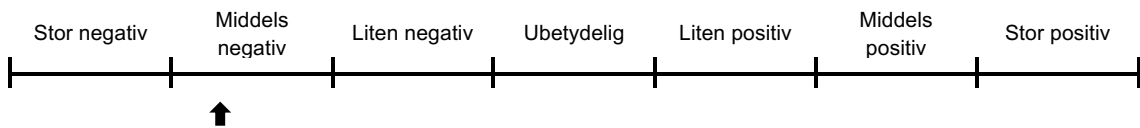
Ved en akutt forurensningssituasjon med store utslipp av kjemikalier til Julelva som når ned til sjøen vil dette ha konsekvenser for de fuglene som er tilknyttet deltaområdet og stor verdi. Omfanget er selvsagt veldig avhengig av størrelsen på utslippet og hva slags stoffer det er snakk om. Når på året hendelsen skjer er også av stor betydning. Generelt er det slik at vannfugler slik som dykkender kan få fjærdrakten sin ødelagt av fettløselige stoffer og vann kommer inn til kroppen slik at fuglene blir nedkjølt og kan dø. Vadefugler som har mindre kontakt med selve vannet

kan i ekstreme tilfeller bli forgiftet, men det er vanskelig å forestille seg utslipp i Leirelva som når slike dimensjoner at dette er en aktuell problemstilling.

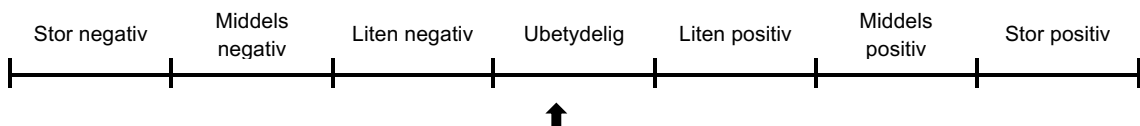
Tiltakets omfang og konsekvens vurderer vi likevel uten å regne med at sterk forurensning av Julelva vil skje. En tar da heller ikke hensyn til de store verdiene knyttet til utløpet av elva, og bruker verdivurderingene for området som berøres av selve utbyggingen.

Omfanget for akvatisk miljø vurderes til middels negativ i anleggsfasen og lite negativt i driftsfasen. En lokal positiv effekt kan oppnås i driftsfase ved å fjerne vandringshinderet i den lille bekken øst for Julelva.

Omfang for delområde 2 i anleggsfase:

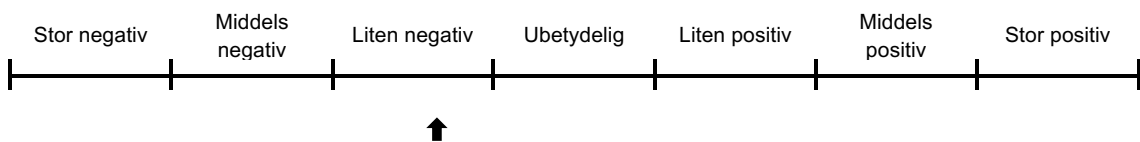

Omfang for delområde 2 i driftsfase:

4.5.2 Øvrige områder (delområde 1 og 3, liten verdi)

Det blir arealbeslag i områder som i stor grad er forstyrret av andre tiltak. Omfanget for vegetasjon vurderes derfor som lite i alle faser. I anleggsfasen vil spurvefugler i influensområdet kunne skremmes bort, men disse er ofte godt tilpasningsdyktige og finner fort tilbake når arbeidene opphører. Uhellsutslipp kan gi skader på vadefugl og sjøfugl. I driftsfasen vurderes trafikken over elva ikke til å bidra til noe økte forstyrrelser for fuglelivet sammenlignet med dagens tilstand.

4.6 Vurdering av konsekvens

Vi har utført en konsekvensanalyse på bakgrunn av verdi og omfangsvurderingene ved bruk av konsekvensvifta (Fig. 3.2). Resultatene er oppsummert i tabell 4.1.

Tabell 4.2. Oppsummering av konsekvensvurderinger i driftsfase

Konsekvensvurderinger naturmangfold	Alternativ 1	0-alternativet
Delområde Julelva	-	0
Delområde 1 og 3, øvrige områder	0	0
Samlet konsekvens	-	0
Strider mot nasjonale mål	Nei	0
Rangering	2	1

Tabell 4.3 Oppsummering av konsekvensvurderinger i anleggsfase

Konsekvensvurderinger naturmangfold	Alternativ 1	0-alternativet
Delområde Julelva	--	0
Delområde 1 og 3, øvrige områder	-	0
Samlet konsekvens	--	0
Strider mot nasjonale mål	Nei	0
Rangering	2	1

Den samlede konsekvens vurderes etter fagmessig skjønn til å være ubetydelig. Vi vurderer det slik at konfliktene er begrensede for alle tema og at det er gode muligheter for å opprettholde dagens tilstand eller bedre når anleggsfasen er over.

5 AKTUELLE AVBØTENDE TILTAK

5.1 5.1 Akvatisk miljø

Den norske vannforskriften fastsetter miljømål og måloppnåelse for elver, bekker, innsjøer, grunnvann og kystvann. Julelva fra munningen til Basavzejhoka (Vannforekomst: 234-317-R) har i dag middels økologisk tilstand. Årsaken til at tilstanden ikke er høyere er flomverkene og forbygningene som er i elva. Etter en fjerning av disse vil vannforekomsten oppnå god økologisk tilstand, noe det er planer om å få gjennomført. Det foreligger også planer om andre miljøforbedrende tiltak i elva, deriblant forbedring av gyteplasser for sjørøya.

Anleggsarbeid med brua som berører områdene rundt brua og nedstrøms bør unngås i tidsrommet for vandring, juni – september. Det må ikke etableres noen form for hinder for oppvandrende fisk hverken under anleggsperioden eller som kan fungere som dette i driftsperioden samt at det ikke gjøres store endringer i bunnforholdene i og rundt broa. Forurensing til vannforekomsten må unngås slik at miljømålet om god økologisk og kjemisk tilstand blir nådd og det må etableres tiltak for å unngå forurensing fra anleggsmaskiner i elva. Dette kan ha negativ innvirkning både på oppvandrende og stedefisk, samt bunndyrfauna. Dette gjelder spesielt forurensing som påvirker vannkvaliteten (bensin, olje og andre løsemidler). Det bør også unngås at sediment føres nedover i elva under anleggsperioden. Ved anleggelsen av ny veglinje inn mot Leirpollskogen må kulverten (se fig. 4.5) anlegges slik at den ikke utgjør noe vandringshinder for fisk og dimensjoneres for flom.

6 FORSLAG TIL FOR- OG ETTERUNDERSØKELSER

For å bringe på det rene hvorvidt området rett under brua er viktige områder for gytende anadrom fisk kunne en anbefale en drivtelling av elva i september måned. Nå er en likevel kjent med at det skal åpnes elveforbygninger og gjøre andre tiltak for å forsøke å øke kvaliteten på denne vannforekomsten. Vi kjenner ikke detaljene i denne prosessen, men dataene fra en drivtelling i 2016 vil ha en begrenset gyldighet etter at disse tiltakene eventuelt er satt i verk.

7 KILDER

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13 2.utgave 2006 (oppdatert 2007).

Direktoratet for naturforvaltning (2000): *Kartlegging av ferskvannslokaliteter*. DN-håndbok 15 (internettutgave: www.dirnat.no).

Fremstad, E (1997): *Vegetasjonstyper i Norge*. NINA Temahefte 12: 1 -279.

Fremstad, E, Moen, A. (red.) (2001): *Truete vegetasjonstyper i Norge*. NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. Bot. Ser. 2001-4: 1-231.

Haugland, Ø. & Hjelle Vågnes I. 2015. Frie fiskeveger. Utbedring av vandringshinder for fisk. Rapport nr. 459. Seksjon for Miljø og trafikkikkerhet. Statens vegvesen. 73 sider.

Halvorsen, M. 2012. Sjørøyevasdragene i Nord-Norge; 100 av 400 mulige. En zoogeografisk analyse av de aktuelle vassdragene. Utredning for DN 1-2012. Direktoratet for naturforvaltning. 36 s.

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Moen, A. 1998: Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss. 1-199.